

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

A1.

Τα βασικά θέματα της Επτανησιακής σχολής είναι η φύση, η θρησκεία, η πατρίδα, η γυναίκα και ο έρωτας στην εξιδανικευμένη τους μορφή.

- α Στο πρώτο απόσπασμα γίνεται αναφορά στη φύση και μάλιστα εδώ παρουσιάζεται ως δύναμη καταστροφής, αφού αποδίδεται το μένος της νυχτερινής καταιγίδας (*τρία αστροπέλεκια επέσανε ... βρόντημα μεγάλο*) που δημιουργεί τον κίνδυνο πνιγμού του Κρητικού και της κορασιάς του. Απ' την άλλη, η απόδοση της σκηνογραφίας και των στοιχείων της φύσης τονίζεται με τη χρήση του πληθυντικού αριθμού (*τα πέλαγα στην αστραπή ... οι ακρογιαλιές και τα βουνά ...*) που δημιουργεί αίσθηση δέους και υποβάλλει την ασημαντότητα του ανθρώπου μπροστά στο μεγαλείο της φύσης.

Στο τρίτο απόσπασμα από την άλλη, η περιγραφή της αλλαγής της φύσης και η προετοιμασία της για να υποδεχτεί την εμφάνιση της Φεγγαροντυμένης αποδίδουν την άλλη όψη αυτής ως αγαθοποιό δύναμη.

- α Στο δεύτερο απόσπασμα είναι εμφανής η αναφορά στη θρησκεία, αφού η απόδοση του οράματος της Έσχατης κρίσης γίνεται σύμφωνα με τη Χριστιανική παράδοση. Η αναφορά στη σάλπιγγα (της Αποκάλυψης) στην ανάσταση των νεκρών, στην Κοιλιάδα (που είναι η κοιλάδα του Ιωσαφάτ, όπου θα λάβει χώρα η Έσχατη Κρίση), το κάψιμο του παλιού κόσμου, η μέρα της κρίσης, η αναφορά στον Παράδεισο κ.τ.λ. όλα αυτά είναι στοιχεία αντλημένα από τη Χριστιανική παράδοση.

Στο ίδιο απόσπασμα εμφανής είναι και η αναφορά στη γυναίκα και τον έρωτα στην εξιδανικευμένη τους μορφή. Η κορασιά του Κρητικού παρουσιάζεται ως το ιδεώδες της γυναικείας τελειότητας που συνδυάζει αισθητική ομορφιά και ηθική αγνότητα. Απ' την άλλη, η άρση του ήρωα στο μεταφυσικό επίπεδο και η αναζήτηση της ψυχής της αναστημένης αρραβωνιαστικιάς καθώς και η προετοιμασία της αιώνιας ένωσής τους – που με θαυμαστή οικονομία παραλείπεται – αποδεικνύει ότι το ποίημα αποτελεί έναν ύμνο στον πάναγνο έρωτα (σύμφωνα με τον Πολυλά), αφού το μόνο που συνδέει τον παλιό κόσμο με τον καινούργιο είναι αυτός ο πάναγνος έρωτας του Κρητικού για την κορασιά.

B1.

α) Στην υπερβατική πραγματικότητα του οράματος της Έσχατης κρίσης συμφύρονται ο υλικός – φυσικός – κόσμος με τη μεταφυσική πραγματικότητα. Μια πρώτη εικόνα που αποδίδει αυτό είναι ο στίχος: «Καπνός δέ μένει από τή γή· νιός ούρανός ἐγίνη» που περιγράφει τη μεταμόρφωση της φύσης κατά τη Δευτέρα Παρουσία. Μια δεύτερη εικόνα είναι αυτή των αναστημένων νεκρών που αποκτούν φυσική υπόσταση, καθώς μιλούν, περιγράφουν, απαντούν, βλέπουν «Ψηλά τήν εἶδαμε πρωί· τῆς τρέμαν τά λουλούδια ... γιά νά ἔμπει στό κορμί τῆς» .

β) Ο ποιητής επιλέγει να αναγάγει στο απόσπασμα τη λυρική του αφήγηση σε επίπεδο μεταφυσικό για να τονίσει τον πάναγνο έρωτα τού ήρωα για την αρραβωνιαστικιά του, αφού είναι αυτός που του επέτρεψε μια ελάχιστη ματιά στην αιωνιότητα. Παρά την πληγή που προκάλεσε στον ήρωα ο θάνατος της αγαπημένης («Μά τήν ψυχή πού μ' ἔκαψε τόν κόσμο ἀπαρατώντας») μπορεί τώρα να περιμένει με χαρά μια αιώνια ευδαίμονα ύπαρξη στον Παράδεισο με την αγαπημένη του. Παράλληλα, η

άρση στο μεταφυσικό επίπεδο προετοιμάζει τη θεία επιφάνεια και την μεταφυσική εμπειρία της εμφάνισης της φεγγαροντυμένης που θα ακολουθήσει στο επόμενο απόσπασμα.

B2.

Το μοτίβο της σιγής του κόσμου πριν από τη θεία επιφάνεια αποδίδεται με το στίχο «*Ἠσύχασε καὶ ἔγινε ὄλο ἡσυχία καὶ πάστρα*» που με την προσωποποίηση (της φύσης) και την επανάληψη που περιέχει, τονίζει την μεταβολή της φύσης στην κατάσταση της γαλήνης αισθητοποιώντας την αντίθεση με την αμέσως προηγούμενη κατάσταση της αντάρας που περιγράφεται (με τους στίχους: «*Ἀκόμη ἐβάστου-νε ἡ βροντή πού βράζει*»).

Στη συνέχεια στους στίχους «*Δέν εἶν' πνοή στόν οὐρανό ... ἡ μέλισσα περνώντας*» με την υπερβολή της εικόνας αυτής αποδίδεται η πλήρης σιωπή και ακινησία που προηγείται της εμφάνισης της φεγγαροντυμένης περιγράφοντας την υπερφυσική γαλήνη που δε διαταράσσει ούτε πνοή στον ουρανό.

Γ1.

α) Στο απόσπασμα αυτό ο ήρωας βρίσκεται στη μέση του πελάγου κατά τη διάρκεια μιας νυχτερινής καταιγίδας και κάνει δραματική επίκληση στο αστροπελέκι, που εδώ παρουσιάζεται ως καλό – αν και ένα καταστροφικό στοιχείο της φύσης – και παράλληλα προσωποποιείται, αποδίδοντας την εμπύχωση των ανύχων, χαρακτηριστική επίδραση από τη δημοτική ποίηση. Ταυτόχρονα, με την οπτική, ηχητική και κινητική εικόνα των επόμενων στίχων («*τρία ἀστροπελέκια ... βρόντημα μεγάλο*») αποδίδεται το μένος της καταιγίδας – η φύση ως δύναμη καταστροφής – αξιοποιώντας ένα ακόμη στοιχείο από τη δημοτική

ποίηση, τη σύνθεση των στοιχείων ανά τρία (τρία άστροπελέκια), που αποτελεί και ένα επαναλαμβανόμενο χαρακτηριστικό της δομής του ποιήματος.

β) Το όραμα της Έσχατης Κρίσης αποτελεί υπερβατική πραγματικότητα, καθώς ο ήρωας αίρεται σε ένα μεταφυσικό επίπεδο στο οποίο εξ' ορισμού συμπλέκονται η πνευματικότητα και το μεταφυσικό στοιχείο με τον υλικό – φυσικό κόσμο. Οι συγκεκριμένοι στίχοι αποδίδουν αυτό ακριβώς το στοιχείο, καθώς αναφέρονται στην «εν σαρκί Ανάσταση», όταν οι ψυχές μπαίνουν στα σώματά τους μετά την Ανάσταση (σύμφωνα με τη Χριστιανική Παράδοση).

Δ1.

Και τα δύο κείμενα ανήκουν στην Επτανησιακή Σχολή με εμφανή τα χαρακτηριστικά θέματα αυτής και την επίδραση της Σολωμικής ποίησης στο έργο του *Μαρκορά*. Και τα δύο αποτελούν μια επικολυρική σύνθεση που εξαίρουν τη δύναμη του Έρωτα και την ομορφιά της φύσης (στα αποσπάσματα) αλλά και την φιλοπατρία για την πολύπαθη Κρήτη.

Τόσο ο Κρητικός όσο και ο Μάνθος μπροστά στο θάνατο εκφράζουν την επιθυμία συνάντησης – ένωσής τους με την αγαπημένη τους («*Επήρα δρόμο μακρυνό ... να ήχολογήση*»), που οδηγεί τον μεν πρώτο να αρθεί σ' ένα μεταφυσικό επίπεδο και να οραματιστεί την ευδαίμονα ένωσή του με την αρραβωνιαστικιά του, τον δε δεύτερο να ονειρευτεί και αυτός τη συνάντησή του με την αγαπημένη του. Ο Μάνθος οραματίζεται την ένωσή του με την αγαπημένη του στον «Άλλο κόσμο», ο οποίος αποδίδεται με ανάλογα χαρακτηριστικά με εκείνα του Κρητικού («*οὐράνιο περιγιάλι, μύρια κάλλη*», σε μια προσπάθεια εγκοσμίωσης και εδώ του Παραδείσιου τοπίου), όπου μαζί με τους πεθαμένους ήρωες της Κρητικής Επανάστασης θα αφηγηθούν τα πάθη της αιματοβαμμένης πατρίδας.

Η παρουσία του έρωτα δεσπόζει και στα δύο κείμενα, στην εξιδανικευμένη του μάλιστα διάσταση, μέσα σ' ένα σκηνικό της φύσης που αποδίδει την ομορφιά της Κρητικής γης (δεν είναι χόρτο ή λούλουδο ...).

Επιμέλεια: Χατζιωάννου Σοφία

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ ΠΑΝ. ΚΑΝΙΓΓΟΥ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ